

Народъ былъ свободенъ да избира царие въ врѣма незадоволствия отъ настоящаго цара. Наслѣдствие же приходило на подостойнаго отъ царскаго домородства, а многожды сѣ избирали и отъ народа за царь. Това сичко се доказва отъ самаж нашъ съхраненъ повѣстность. Царскы тытуль отъ страна народа е былъ: *царю чьститы* или *царю господарю*. Сички Българи сѣ были свободни, роби не имало между имъ отъ българскы родъ. Въспоманаеми между имъ роби были сѣ плѣнени въ врѣма рата неприятели, коихъ сѣ Българи употребляли да имъ работятъ земж. ²⁰⁾ Царь ако и да е носилъ тытуль *самодържыцъ*, обаче около му имало велмажи отъ болѣры или богаты, кой сѣ управлаи вътрѣшны и вънкашны дѣла; тии сѣ были и царскы съвѣтници. Царь е былъ самъ военачалникъ и прѣдвождалъ е войници лично въ главны биткы. Сички Българи сѣ были войници и най высокы стѣпень, послѣ Цара, былъ е *воивода*. Българскы знакъ, кой се давалъ за награда отличившимъ се въ бранѣхъ, зѣвалъ се *грывна*. Народный же знаменъ (гербъ, хорѣва, байракъ, прѣпорець) былъ е лвъ разаренъ съ злато-увѣчанъ вънець славы. Въ врѣма рата войводи сѣ были главни полководци и прѣдводители войновъ, а въ врѣма мира тии сѣ управлаи укрѣжиа и области. Малки градове и села се сѣ управлаи отъ старѣйшины, кмѣтове или кнезове. Всякы градъ и село се е ималъ *Бирника*, чиновникъ кой е бралъ *бирь* — царское даждие, кое было твърдѣ умѣрено, за издържаниа на пограничны войскы, кой сѣ непрѣстано тамъ върдили. Биринкъ е носилъ златъ тоугъ, знакъ чина му. Были сѣ и болѣры или богаты зѣвими, отличаеми отъ другога народа по състоаниж имѣниа си; първо происходи отъ болѣ (быти) болѣрь — болѣринъ, а второе отъ богъ — богатъ, чьловѣкъ кой е ималъ много богове въ домъ си, то есть, кумири, малко домашно капище, или книги писаны за богослужениа, зацо то въ врѣма изычьства книги сѣ были много сѣпоцѣнно нѣщо, и имѣжцы и знажцы читати ихъ былъ е знаманито и уважаемо лице. А послѣ рѣчь *богатъ* достигла да се зѣма за чьловѣка, кой е ималъ много сѣбро, злато, стока и проч. Всеи Българи се имали и притажание свож земж, а болѣри и богаты, къту сѣ съ повѣчь сѣдства, имали сѣ и по голѣмо пространство земы, а най паче сѣ имали увеселителны полскы и лѣсовскы домове, дѣ сѣ живѣли лѣтѣ и се сѣ занимавали повѣчь въ ловъ. Такива домове сѣ были укрѣплени съ тороны (башны, кулы) и находѣтъ се остатки имъ въ прѣславскы горы и другдѣ, за коихъ народъ е съхранилъ и нѣкаквы си попрѣданиа. Тии болѣри и богаты нѣсѣ имали никаквъ власть надъ на-